

Tazria (Lev 12 en 13)

Leviticus 12

Thema: respect voor de kraamvrouw

Inleiding

Het boek Leviticus vormt het midden van de vijf Tora-boeken en geldt in het jodendom als de centrale kern, als het hart van de Tora. Joodse kinderen leren lezen uit dit boek; het is zelfs voorleesboek. Wat staat er in dit hart? Het centrale visioen, de droom van God: God die woont temidden van de mensen, zijn heilige woning temidden van de woningen der mensen, een wereld zoals daarna eigenlijk alleen Johannes aan het slot van de Openbaringen die beschrijft.

Vanmorgen lezen we uit de sidroth die gisteren aan de orde waren. Omdat de reguliere lezing rond Pesach even is onderbroken waren gisteren - en zijn ook komende week - twee sidroth aan de orde.

Voor vanmorgen heb ik gekozen voor sidra Tazria, die begint in Leviticus 12. Dat hoofdstuk zullen we straks lezen.

Als aanvangstekst lees ik daaruit:

Dan spreekt de Ene tot Mozes en zegt:

Spreek tot de zonen Israëls en zeg:
wanneer een vrouw zaad draagt
en een mannelijk kind gebaard zal
hebben,
is ze zeven dagen lang besmet;
als bij de dagen van afzondering
wanneer ze ongesteld is
wordt ze een besmette.

Dertig maal een dag en
nog een drietal dagen blijft ze thuis,
omdat er bloed vloeit dat haar
reinigt;
al wat heilig is mag ze niet aanraken
en in het heiligdom mag ze niet
komen,
toddat vervuld zijn de dagen
van haar reiniging.
(Lev. 12: 1, 2 en 4)

(Als je pas twaalf jaar bent – maar wel bar mitswa – en je leest zoiets heb je genoeg om over na te denken en om te vragen.)

Voordat we ons verder verdiepen in Leviticus 12, eerst even dit:

Sara, Rebekka, Rachel, Hanna..., het waren vrouwen die (aanvankelijk) onvruchtbaar en dus kinderloos waren. En dat betekende een enorme worsteling voor henzelf, een groot verdriet over een niet vervulde kinderwens, en het betekende ook sociaal gezien dat ze minder aanzien hadden. Het laatste zal in onze tijd wellicht niet meer zo'n grote rol spelen, het eerste zeker wel. En dat verdriet is niet zo maar weg te nemen. Ook al is er tegenwoordig IVF en zijn er mogelijkheden tot adoptie, we bewegen ons hier als mensen aan de grens van ons kunnen; wij kunnen niet zo maar even leven creëren. Op talloze manieren verdiepen rabbijnen zich in de vragen die dit opwerpt (ook in de moderne tijd). Eén van de items die zij behandelen wil ik uitlichten, omdat mij dat ook van belang lijkt bij het uitwerken van Lev 12. En dat betreft de rabbijnse discussies over het belang van de voortplanting.

Is de voortplanting een algemeen gebod van God – het 'weest vruchtbaar en vermenigvuldigt u' – of is het een specifiek gebod dat met name Israël geldt? En dan neigen de meeste verklaringen naar het laatste. De gedachtengang is: voortplanting is op zich een natuurlijk proces dat zich bij alle schepselen afspeelt. Maar in Israël staat het voortbrengen van kinderen in het kader van de geschiedenis die moet worden gemaakt. Hoe donker ook de tijden: Israël heeft de plicht kinderen in deze wereld te zetten omdat er in alle tijden getuigen moeten zijn van God en mensen die anderen voorgaan in een leven naar de Tora. Anders gezegd: het baren van kinderen staat in het kader van de overdracht van kennis en spirituele waarden en normen. Ik citeer een Midrasj (Midrasj Tanchoema, Beresjiet 2):

Rabbi Jehoeda zei dat wanneer een mens van deze wereld gaat zonder kinderen, hij bedrukt is en weent. Dan zegt de Heilige, gezegend zij Hij, tegen hem: 'Waarom huil je, omdat je geen vruchten in deze wereld hebt achtergelaten? Jij hebt een vrucht die mooier is dan kinderen'. Hierop zei deze mens tegen Hem: 'Welke vrucht heeft U dan voor mijn overgelaten?' Zegt de Heilige, gezegend zij Hij: 'de Tora, waarin geschreven staat "De vrucht van de rechtvaardige is een boom des levens".'

De conclusie van deze Midrasj is dat Tora-leren en en het doen van goede daden de biologische voortplanting vervangen. Anderen zeggen zelfs: wat heb je aan kinderen als het alleen je biologische kinderen zijn? Het gaat erom dat je spirituele kinderen hebt, kinderen van jouzelf of van een ander die van jou Tora-leren en -doen, die later onderwijs doorgeven, zich profileren in kunst en wetenschap. Het belang van een leven met de Tora kan zo groot zijn dat huwelijksleven en voortplanting geen ideaal meer zijn. Een rabbijnse gedachte die ook Paulus vertrouwd was; Paulus die zelfs adviseert om maar helemaal niet meer te trouwen of kinderen te krijgen om de handen vrij te hebben voor de dingen van Gods Koninkrijk.

Kortom: oké, je kunt een kind baren, maar waarom en waartoe? Hoeveel ouders hebben niet dolblij bij de wieg gestaan en later triest staan kijken naar wat hun kinderen van het leven maakten? En het gaat om kinderen die wijs leven dichtbij het Woord van God.

Dus als we nu verder de teksten in Leviticus bestuderen, laten we niet vergeten dat deze teksten staan in een bepaald verband; ze hebben hun betekenis binnen een verbond, het Verbond tussen God en zijn volk! Leviticus predikt niet allereerst algemeen gangbare waarden en normen; maar het predikt waarden en normen die dit volk, Israël, overeind heeft te houden in de wereld om alle

oppervlakkigheid te vermijden, om uit de greep te blijven van heidense afgoderij, dwz het meedoen met allerlei tijdgeest en wereldgeest. Ten opzichte van de heidenvolkeren geldt binnen het verbondsvolk telkens: zoiets doet men in Israël niet, zoiets doet men in Israël anders! Omdat voor Israël niets vanzelfsprekend is, omdat alles in de schepping uit Gods hand komt, omdat alles in het leven heilig is. En zo is het ook hier in Leviticus 12.

Hoe komt die kraamvrouw onrein? Waarom moet zij een zondoffer brengen? Is een kind ter wereld brengen dan iets negatiefs? Nee, het gaat om iets veel groters. En dat heeft niets met zonde en onreinheid in onze betekenis van het woord te maken. Dat je volgens de Bijbel onrein kunt worden doordat je in aanraking bent gekomen met iets onreins is één ding – en die gedachte is ons wel vertrouwd – , maar je kunt volgens de Bijbel ook onrein worden doordat je in aanraking bent gekomen het goddelijke, het hogere. Je hebt dan als mens namelijk als het ware 'de grens' overschreden, je hebt geraakt aan een 'taboe', aan geheimen die boven ons bestaan gaan. Wie weet wat leven is? Wie weet hoe leven te creëren? Een geboorte blijft een wonder. De dood is een even groot wonder. Ergens op die grenzen raakt ons leven aan de goddelijke wereld, is er een 'heen' en 'weer'. Zoals een prachtige joodse uitspraak stelt: Wie daar sterft, wordt hier geboren; wie hier sterft, wordt daar geboren. En dat gebied met zijn geheimen is voor een mens 'taboe'. (Het is de witregel waaruit de letters in het Hebreeuws voortkomen, waaruit de woorden en de schepping voortkomen). En een vrouw die een kind baart is in zekere zin in dat gebied geweest. Op tweeërlei manier. Eén: Zij heeft geraakt aan de geheimen van het leven door het zaad dat vrucht droeg in haar schoot, en dat daar groeide – en geen mens weet eigenlijk hoe; wij kunnen het alleen maar meten, constateren, maar het eigenlijke van de samensmelting van lichaam, ziel en geest – de verbinding tussen het stoffelijke, aardse met de adem van God – ontgaat ons. Twee: bij het baren van haar kind scheert zij ook zelf langs de grenzen van de dood, in bijbeltaal langs de grenzen van de eeuwigheid. Want ze kan er ook in blijven; als teveel bloed vloeit – en bloed staat in de Bijbel voor leven – vloeit het aardse leven weg en keert haar geest terug tot God. Voor het baren van een kind zet een vrouw in wezen haar eigen leven in.

En daarom is een kraamvrouw dus 'besmet', 'onrein'; ze was in gebied dat taboe is. Nu moet ze eerst weer landen, nu moet ze eerst weer mens worden, terug achter de grenzen die ons zijn opgelegd. Want die grenzen zijn heilzaam; zoals de grens van het water voor een vis heilzaam is. En het Woord, de Tora helpt de vrouw om haar grenzen weer te vinden. De man staat erbij en kijkt ernaar, maar is er wel bij betrokken. De eerste zeven dagen (bij een meisje veertien dagen – daar kom ik zo op) mag er geen sexueel verkeer zijn. Net als tijdens de dagen van menstruatie, zegt vers 2. Want ongesteldheid herinnert immers ook aan een eisprong, aan een levensgeheim, en daarbij vloeit ook bloed – dus leven - weg. De man is ook geroepen die geheimen te beseffen; hij ontvangt zijn vrouw daarna als het ware weer uit de goddelijke wereld terug. Niets wordt in Israel als vanzelfsprekend beschouwd. Alles is wonder.

Na die eerste periode van één of twee weken, volgen dan nog 33 of 66 dagen van reiniging. Sexueel verkeer mag weer, maar voorlopig mag ze nog niet naar de tempel; ze blijft in haar reinigingstijd. Voor elke week van haar zwangerschap – die in principe veertig weken duurt - blijft ze één dag in reinigingstijd; in totaal dus veertig dagen. Als het om een meisje gaat zelfs dubbel zo lang. Een meisje

is immers net als zij zelf in wezen een nieuwe levendraagster – dat vermenigvuldigt de taboesfeer als het ware met twee.

In die tijd van veertig of tachtig dagen kan de vrouw zich dus ook op haar reinigingstijd beroepen; het creëert ook grenzen. Er zijn dingen die nog niet van haar gevraagd hoeven worden. Laat ze maar een tijd bijkomen, haar lichaam op krachten en weer in vorm komen. Laat ze genieten van een herwonnen vrijheid; want menige zwangerschap betekent immers ook dikwijls toenemende beperking van bewegingsvrijheid of allerlei bijkomende klachten. Voor elke week is haar nu een dag gegeven om te herstellen.

En dan is het ook klaar. Na veertig cq tachtig dagen is er de gang naar de tempel. Om daar te verschijnen voor de HERE God die de geheimen van het leven kent. Die leven gaf, en die leven spaarde. En nog één keer wordt dat besef dan heftig in herinnering geroepen. Want er vloeit nog eenmaal bloed. Ze moeten een lammetje en een duifje doden en offeren; of als ze daar geen geld voor hebben twee jonge duifjes. Dat is hard. Maar dat prent het wel in: het had in plaats van dit dierenkind ook mijn eigen kindje kunnen zijn; of ik zelf. Ik heb het vormen van een kind in mijn baarmoeder gevoeld en beleefd, in mijn kleinheid de grootheid van Gods wonderen ervaren, en ik scheerde bij het baren langs de grenzen van leven en dood; ik ben in heilig gebied geweest. Dat zal ik nooit meer vergeten. Maar met dit offer mag ik mij voor en met God weer verzoend weten, opnieuw opgenomen in en pelgrimerend met het volk dat eert en dient: de HERE, onze God. En nu begint de taak ook dit van God gegeven kostbaar kind mee te nemen in die pelgrimage, het te onderwijzen in de Tora, opdat de vrucht van mijn schoot ook werkelijk als vrucht van God zal leven en herkenbaar zal zijn; opdat dit biologisch kind vooral ook mijn spirituele kind zal zijn.

Deze hele manier van denken gaat mee en zet zich voort in het Nieuwe Testament. Uiteraard. De schrijvers zijn zelf Jood en in het Joodse gedachtengoed gedrenkt.

Natuurlijk geldt dit Jozef en Maria, Joesoef en Mirjam. Mirjam, de vrouw uit wie Jezus, Jehoshua, verwekt is door de Heilige Geest – hoe ver kun je in goddelijk gebied verkeren? Gelukkig voor haar houdt de Tora het ook voor haar op veertig dagen van reiniging – , na zo'n verwekking, zwangerschap en baring zou je je hele leven in reinigingstijd kunnen blijven. Zij verschijnen volstrekt overeenkomstig Leviticus 12 voor God in de tempel en voeden Jezus zo op. En dat hun zoon ook een spirituele zoon van de Tora genoemd kan en zal worden is een understatement, Hij heeft de Tora als geen ander geleefd en onderwezen. Hij wordt de Boom des levens voor alle volkeren; en wij zijn hier bijeen in zijn Naam.

Maar we vinden deze gedachten ook terug bij Paulus. Ik vermeldde al dat hij het alleen-zijn verkoos boven het huwelijk en biologische kinderen (1 Kor 7). Want het gaat hem om de spirituele vrucht. En zo kun je bij hem lezen: aan Timotheüs, mijn waarachtig kind in het geloof; aan Titus, mijn waarachtig kind in het geloof. De biologische vader en moeder worden niet eens genoemd, worden als het ware gepasseerd; dit zijn *Paulus'* kinderen! Dat ligt in één lijn met bijvoorbeeld deze tekst uit de Talmoed: Een ieder die het kind van zijn naaste Tora onderricht, wordt dat aangerekend door de Schrift alsof hij het verwekt heeft (B.T.Sanhedrien 19B). Het op de wereld zetten van een kind is van belang voor zover daarmee de fysieke voorwaarden zijn geschapen voor een religieus leven dat in het teken van God staat. Dus het is uit religieus opzicht belangrijker

om voor iemand in deze wereld een spirituele vader of moeder te zijn. In dat kader past ook een uitspraak in de Misjna dat een vader iemand *deze* wereld inbrengt, maar de leraar die iemand wijsheid leert, brengt hem naar de Toekomstige Wereld (Misjna Raba Metzja 2:11).

En die gedachten zet Paulus dus ook over op de gemeente te Korinthe. Dat zijn gojiem, heidenen, die tot geloof zijn gekomen in de levende Tora, de Boom des levens, Jezus Christus. Maar daarmee worden zij volgens Paulus dan ook net als Israël geroepen om het terrein van alle afgodendienst te verlaten, te breken met tijdgeest en wereldgeest. Zoals het voor het verbondsvolk Israël geldt, zo geldt het nu volgens Paulus ook de christenen uit de heidenen. 'Gij geheel anders; gij hebt Christus leren kennen!'. Jullie zijn Gods tempel. Grens je af van je omgeving. Jullie zijn *mijn* zonen en dochters, zegt de Heer. Voltooi je reiniging en heiliging in ontzag voor God. In het kleine stukje van 2 Kor 6 dat we lezen citeert Paulus maar liefst vier teksten uit de Tenach.

Volgens de voorschriften van de apostelen op de Synode van Handelingen 15 hoeven wij ons bij ons geloof in Christus niet te houden aan de concrete wetten van Leviticus 12. Maar aan de gedachten daarachter zoveel te meer. In hoeverre hebben wij ons aangepast aan de tijd- en wereldgeest? Maken wij nog het verschil met onze omgeving in ons denken over leven en dood; in onze omgang met de kraamvrouw, en met onze echtgenotes überhaupt; in onze omgang met onze kinderen en de kinderen van anderen? Waarin uit zich bij ons de diepe eerbied voor het leven, voor de heiligheid van God; en ontwikkelen wij bij ons en onze kinderen nog een gevoeligheid voor taboes, grensoverschrijdingen? Maak jezelf niet onrein! Paulus citeert Exodus, Leviticus en Jesaja ook richting de nieuw-testamentische gemeente; ook richting ons. Ook de Tora, de onderwijzing van Leviticus 12 staat in Jezus Christus in deze wereld hoog op een berg te branden, als een lichtbaak voor ieder. En zijn wij daar de spirituele kinderen van?

'Hoe lief heb ik uw Tora!' (Ps. 119)

Leerdienst Tora en Evangelieⁱ

Open Hof, Kampen

- Muziek BWV 137
- Welkom en mededelingen

(Gemeente gaat staan)

- Stil gebed

VOORBEREIDING

- V Onze hulp is in de Naam van JHWH
A Die hemel en aarde gemaakt heeft
V Die trouw blijft in eeuwigheid
A En niet loslaat het werk van zijn handen.
- V JHWH zal met u zijn
A JHWH zal u bewaren

Als christelijke gemeente spreken wij met Jezus als geloofsbelydenis uit (naar Marcus 12:29-31):

- V Hoor Israël, JHWH is onze God, JHWH is één
A Gezegend is zijn Naam: Ik zal met u gaan, nu en altijd
V Liefhebben zul je JHWH je God
Met heel je hart
Met heel je ziel
Met heel je verstand
Met heel je kracht
En je naaste zul je liefhebben als je zelf.

- Zingen Psalm 128

(Gemeente gaat zitten)

- Inleiding en aanvangstekst (enkele verzen uit de sidra van de afgelopen sabbat: Sidra Tazria)

DIENST VAN DE SCHRIFTEN

- Gebed om de verlichting door de Heilige Geest
- Lezing uit de Heilige Schrift – NT: Luc. 2:22-24 en 2 Kor. 6:14-7:1
- Zingen Gezang 404: 1
- Lezing uit de Heilige Schrift – Tenach (uit de Tora de sidra die afgelopen sabbat aan de orde was, evt ook een lezing uit profeten of geschriften): Leviticus 12
- Zingen Psalm 127: 3 en 4
- Uitleg en verkondiging
- Muzikale bijdrage door Eline Prins - viool
- 'Leren van elkaar'

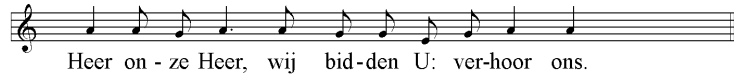
DIENST VAN DE GEBEDEN

- Diaken: toelichting of gebedsintentie
- Dankgebed en voorbeden, stil gebed, 'Onze Vader'
- Inzameling van de gaven (diaconia)
- Slotlied Gezang 342 (staande)
- Zegen (Num. 6: 24-27)
- Muziek terwijl we de kerkzaal verlaten

Aan de uitgang wordt gecollecteerd voor de kerk

Responsies na de voorbeden:

A:

B:

C:

84 'Heer, onze God'

Nico Verrips

Wilt u na afloop van de dienst deze 'orde van de dienst' weer terugleggen? Met dank!

ⁱ Ter informatie voor voorgangers en gasten:

- De naam JHWH wordt in de liturgie niet uitgesproken; de voorganger kan kiezen voor adonai, HERE, Eeuwige, etc.
- Als bijbelvertaling gebruiken we het liefst de Naardense Bijbel of de Herziene Statenvertaling
- De liederen komen uit het Liedboek voor de Kerken
- 'Leren van elkaar' is een moment voor interactie (max 5 minuten): wat roept de uitleg op, evt aanvullingen, wat zijn vragen om mee te nemen?
- De voorganger geeft vóór het dankgebed aan welke responsie wordt gebruikt